

Tema drumului in opera Harap Alb

Considerat de G.Ibraileanu o "epopee a poporului roman", "Povestea lui Harap-Alb" este cel mai reprezentativ basm al lui Creanga, o plasmuire artistica a realitatii cu multiple valente psihologice, etice si estetice, o sinteza a spiritualitatii romanesti ce cuprinde o intreaga filozofie asupra vietii, un mic roman de aventuri cu un subiect fabulos in care sunt valorificate teme si motive de circulatie universala.

Titlul neobisnuit al basmului este un oximorom. Cuvantul "Harap" inseamna sluga, rob, iar cuvantul "alb" sugereaza un suflet in care inca nu s-au scris semnele sarcedotale ale initiierii.

Conform opiniei lui Vasile Lovinescu, alaturarea negrului (Harap) cu albul ar insemna unirea celor doua principii Yng si Yang. Fiu al Craiului si nepot al lui Verde imparat, Harap-Alb este ales de soarta sa ii reuneasca pe frati asa cum doua jumatați ale cercului formeaza intregul.

In "Povestea lui Harap-Alb" Ion Creanga trateaza fabulosul in mod realist, basmul fiind caracterizat prin "originala alaturare a miraculosului cu cea mai specifica realitate" (G.Calinescu).

Subiectul se bazeaza pe universala lupta dintre bine si rau, pe antiteza dintre aceste doua forte simbol, ce se mentine insa in sfera normalitatii existentei.

Pana la un punct "Povestea lui Harap-Alb" respecta tiparul narativ al basmului popular. In realitate el este un veritabil basm cult, avand un font de roman.

Doi frati, Verde imparat si Craiul traiesc de multa vreme la doua capete ale lumii fara sa se mai vada. Dupa opinia lui Vasile Lovinescu cei doi frati reprezinta in plan mitologic doua principii subordonate unul altuia ce guverneaza "o vasta lume primitiva, cazuta in haos."

Verde imparat, ajungand la batranete fara a avea descendentii in linie masculina ii scrie fratelui sau, Craiul, cerandu-i unul dintre feciori ca urmas la tron: "Amu cica imparatul acela, aproape de batranete, cazand la zacare, a scris carte fratine-sau Craiului, sa-i trimita grabnic pe cel mai vrednic dintre nepoti, ca sa-l lase imparat in locul sau dupa moartea sa." imparatul cere cel mai vrednic nepot, deoarece conducerea unei imparatii presupune pricepere, abilitate, intelepciune, tenacitate, iscusinta, echilibru, armonie, iubire de adevar, calitati ale unui erou exemplar puternic umanizat si nu ale unui razboinic. Conceptul de vitejie, cel mai important concept din basmele populare, apare aici ca un concept fara substanta. Vitejia e inlocuita cu destoinicia, cu vrednicia. Craiul primeste rugaminte fratelui sau mai mare.

Mare initiat, dar si initiator el isi supune fiii la o proba fundamentala: proba curajului, proba esentiala in procesul de initiere.

Podul, locul unde se desfasoara aceasta proba leaga sfarsitul imparatiei Craiului de inceputul unui

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

spatiu enigmatic, nefarsit, amenintator, plin de paduri si drumuri intortocheate ce sugereaza in cod mitologic obstacolele si labirintul.

"Craiul le iese fiilor sai in cale, mascat in urs si ii provoaca la lupta, iar celui care are curajul sa primeasca lupta ii dezvaluie adevarata sa identitate si ii zice:""mergi de acum tot inainte, ca tu esti vrednic de imparat""(Oisteanu).Sperati, fiii cei mari se intorc pe rand acasa.Inocenta lor este absoluta.Ei sunt mandri si orgoliosi, se cred indreptatiti sa fie initiati si sa primeasca statutul de imparat, dar pleaca in calatorie fara nici un fel de pregatire si se intorc dupa primul obstacol intalnit in cale.Tatal ii cearta cu un limbaj de Humulesti in care apar aluzia si ironia ca elemente de roman realist.

Mezinul Craiului este ranit de cuvintele mustratoare ale tatalui sau.El are indoieli, e nelinistit, reflexiv, ingandurat, mahnit si de aceea merge in gradina sa mediteze.Prin conturarea lui ca o personalitate puternic umanizata cu viata sufleteasca fabulosul coboara in planul realitatii, intr-un timp si spatiu localizate geografic si istoric.in gradina el se intalneste cu o batrana care cerseste.

In aparenta batrana e garbova, neputincioasa, nestiutoare, neinsemnata, inutila, in esenta ea este "Batrana Timpurilor, identificata cu cercul imobil in jurul caruia se infasoara ghemul veacurilor si vartejul ciclurilor" (Vasile Lovinescu), o mare initiata ce se remarca prin "alternanta de stralucire si stingere, de umilinta si maretie".

Batrana are un limbaj predictiv, bazat pe un sistem de aluzii "Da"ce stai asa pe ganduri, luminate craisor?zice baba, alunga mahnirea din inima ta, caci norocul iti rade din toate partile si nu ai de ce sa fi suparat."Aratandu-i ca poate vedea dincolo de aparente, desi esenta ei e ascunsa in ce mai de jos ipostaza a conditiei umane, batrana ii da craisorului un mare cod.

Fascinat de vorbele ei acesta ii ofera un ban.Gestul capata valoare simbolica:banul reprezinta forma prin care intra in relatie doua voci.Generozitatea fiului de crai face posibila comunicarea intre cei doi.Milostivita de tanarul craisor, Sfanta il sfatuieste sa plece la Verde imparat, insa numai dupa ce va cere calul, hainele si armele pe care tatal sau le avusese in tinerete.

"Armele, calul si hainele simbolizeaza patrimoniul stramosesc, sau calitati spirituale ereditare (cum ar fi vointa, setea de cunoastere, dragostea de adevar, puterea de lupta sau altele) pe care Craiul le-a transmis fiului sau".(Oisteanu)

Gasirea calului tine de metamorfoza sub semnul focului.Simbol mitologic, focul reinnoieste, reinvie, trezeste energii, reda continutul lucrurilor initiale.

in aparenta calul e nepunticios, iar, foarte aproape de moarte.Ca si in cazul batranei, esentele se ascund in forme degradate ale materiei.

Dupa metamorfoza care se face urmand un procedeu ritualic (proba jaratecului) calul devine tanar,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

puternic, frumos.

Prin cele trei zboruri cosmice el îl boteaza pe craisor intru soare si luna. Astfel acesta atinge formula primordiala "Ei stapane, cum ti se pare? Gandit-ai vreodata ca ai sa ajungi soarele cu picioarele, luna cu mana si prin nouri sa cauti cununa?".

Dupa ce calul îi jura fiului de crai credinta "de-acum inainte sunt gata sa te intovarasesc oriunde mi-î porunci, stapane "cei doi pornesc intr-o calatorie labirintica, plina de primejdii.

Despartirea tatalui de fiu se face la pod si este una ritualica. Craiul isi supune si fiul mai mic la proba curajului. Cel ce infrunta ursul este de fapt calul, bunul sau tovaras. Tatal isi felicita fiul, îi lauda generozitatea îi ofera blana de urs si îi da sfaturi: sa se fereasca de omul span si de omul ros. Daca in aparenta craiul este doar un tata iubitor in ipostaza lui pedagogica, in esenta el e un mare initiator si initiator, cu un puternic caracter disimulant care pastreaza ca simboluri ale omniscientei si omnipotentei calul si baba. El stie ce se va intampla cu fiul sau in calatorie, stie ca acesta nu isi va putea respecta promisiunea facuta.

Megatema basmului este tema drumului, care apare in stransa legatura cu cea a initierii. Calatoria pe care o intreprinde eroul este un act initiatic, un proces de formare a tanarului prin care acesta trece de la starea de profan la starea de initiator si de aceea " Povestea lui Harap-Alb" este considerat un veritabil bildungsroman fabulos. "Drumul lui Harap-Alb nu este un drum fizic, geografic, ci un drum spiritual, de perfectionare si purificare, un drum de initiere, un drum catre centru, un drum de la starea de profan, la cea de sacru, sfant (echivalata alegoric in basm cu cea de imparat)" (Andrei Oisteanu).

Prima etapa a drumului o constituie padurea labirint in care fiul de crai se intalneste de trei ori cu Spanul.

Desi tanarul nu are nevoie de insotire, Spanul se ofera mereu sa îl ajute. Daca in aparenta el este umil, nevinovat, binevoitor, in realitate e crud, viclean, ipocrit, mincinos, egoist.

De fiecare data el isi schimba straietele cu tonul vocii. La a treia intalnire fiul de crai îl accepta pentru ca pare a fi un bun cunoscator al acelor locuri necunoscute.

Calatoresc cu buna intelegere deoarece Spanul ramane in aparenta umil si supus, reusind sa castige increderea fiului de crai.

Momentul fantanii este un moment fundamental care schimba cursul destinului personajului. Fiul de crai isi incheie la fantana un mod de existenta si incepe altul, cu alta identitate.

Spanul îl invita pe naivul tanar sa coboare intr-o fantana ciudata, fara cumpana si fara roata, pentru a se racori; imediat insa tranteste capacul si îl sileste pe captiv sa accepte inversarea rolurilor.

in plan simbolic aceasta fantana este o veritabila cristelnita in care fiul e botezat cu forta. Spanul îl

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

deposedeaza de identitatea sa craiasca. Din clipa aceasta el pierde cartea, armele ca simboluri ale puterii, hainele, devine sluga si primeste un nou nume, o noua forma de identitate. Spanul isi insuseste originea nobila si destinul de mire al lui Harap-Alb.

Momentul sosirii la curtea lui Verde imparat este marcat de atmosfera de sarbatoare: "si imparatul Verde, cetind cartea, are de bucurie ca i-a venit nepotul, si pe data il si face cunoscut curtii si fetelor sale, care il primesc cu toata cinstea cuvenita unui fiu de craiu si mostenitor al imparatului". Temandu-se ca Harap-Alb sa nu spuna adevarul, Spanul ii cere in toiul petrecerilor sa ii indeplineasca dorinte care la prima vedere par imposibile.

Cele trei incercari la care eroul este supus reprezinta " trei trepte de initiere diferite, fiecare fiind superioara celei anterioare." (Oisteanu) si avand ca tinta forme ale absolutului vegetal, mineral si uman. Inaintea fiecarei probe se remarca un scenariu repetabil. Fiul de crai este mahnit, sufera, are sentimentul ca este ultima proba si intelege ca Spanul vrea sa-l piarda. Mereu marturiseste mahnirea sa calului, care il incurjeaza. Calul este un spirit invincibil, simbol al fortei si al vitalitatii.

Harap-Alb reuseste sa treaca de primele doua probe datorita ajutorului Sfintei Duminici, care cunoaste anumite taine si da sfaturi fiului de crai. Aceasta locuieste pe o insula izolata de lume, un spatiu sacru in care eroul e dus de catre cal. Conform opiniei lui Oisteanu, "in sens cosmogonic insula poate simboliza manifestarea, Creatia; in acest caz apa reprezinta haosul primordial dinaintea Creatiei."

in cadrul mirific al insulei Harap-Alb descopera o valoare existentiala importanta, aceea ca puterea milostiveniei si bunatatea ajuta omul sa reuseasca in viata.

Pentru ca Harap-Alb sa poata culege salatile din Gradina Ursului, Sfanta Duminica prepara o licoare magica care ii aduce acestuia somnul lung. Andrei Oisteanu considera ca :adormirea ursului in basm este de fapt simbolul imbunarii lui, obtinerii hatarului sau, transformarii sale intr-un duh pazitor, benefic."

Aruncarea blanii de urs este o taina necesara trecerii acestei probe stiuta doar de Batrana "Dar la toata intamplarea, de-i vedea si-i vedea ca s-a trezit ursul si navaleste la tine, zvarle-i pielea cea de urs si apoi fugi incoace spre mine cat ii putea."

Omorarea cerbului, animal solar, vestitorul luminii se face dupa un anumit ritual in care fata se ascunde. Prin anihilarea Ursului si apoi a Cerbului, Harap-Alb preia de la invinsi attributele razboinicului.

Dupa fiecare proba se remarca tema recunostintei: Harap-Alb se intoarce la Sfanta Duminica, multumindu-i pentru ajutor.

A treia proba este ultima treapta a initierii eroului, un adevarat basm in basm, cea mai grea incercare la care acesta este supus, deoarece imparatul Ros este semnul raului de care tatal ii

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

spusese sa se fereasca, simbolul sangelui, al cruzimii si al razbunarii.

Supunerea fetei, "o farmazoana cumplita", puternica, sireata, independenta, prefacuta, este necesara atat formarii personajului, cat si intemeierii unei casnicii prin care eroul va dobandi conditia de mire, de initiat.

Pentru prima data Harap-Alb nu mai apeleaza la auxiliile cunoscute. Traseul lui este acum lipsit de ostilitate, de provocari si ispite.

Megatema acestei calatorii este bunatatea, care apare ca modus vivendi, in stare pura. Harap-Alb ajuta fiinte aparent neinsemnate (furnicile si albinele) generozitatea lui fiind in plan spiritual. A face bine este starea lui fireasca, naturala, el face bine neconditionat. Cu toate acestea, inima lui buna il va ajuta, pentru faptele sale va fi rasplatit.

Pe drum eroul accepta insotirea catorva nazdravani care ii vor deveni auxiliii. Cele cinci aparitii bizare reprezinta intruchipari ale fortei cosmice: gerul (Gerila), foamea (Flamanzila), setea (Setila); Ochila este ciclopul din epopeea homerica, iar Pasari-Lati-Lungila este un Sagnetator coborat pe Pamant. Cei cinci se inscriu in sfera umanului, reprezentand un portret grotesc, caricatural, in care o trasatura dominanta este ingrosata pana la limita absurdului si capata dimensiuni fantastice.

Gerila este "o dihanie de om", Flamanzila "o namila de om", Setila "onanie de om", Ochila "o schimonositura de om", iar Pasari-Lati-Lungila e "o pocitanie de om". Astfel ipostaza umana e vazuta in oglinzile buclucase ale simturilor.

Pe fiecare il intalneste in plenitudinea manifestarilor specifice. Cei cinci traiesc intr-o deplina singuratate, fiind respinsi din zona umanului. Toti formeaza parca un intreg, bazat pe solidaritate si comunicare. In existenta lor se sugereaza civilizatia arhaica, rurala, marcata de cuvintele plug, mugur, brazda, moara, vite. Fiecaruia Harap-Alb ii face cate un portret in care se imbina caricatura, hazul, grotescul, fabulosul cu realul. Portretele lor sunt hiperbolizate. Uneori sunt insiruirii de fraze ritmate "Poate ca acesta-i vestitul Ochila, frate cu Orbila, var primar cu Chiorila, nepot de sora lui Pandila, din sat de la Chitila, peste drum de Nimerila, ori din targ de la Sa-l-cati, megies cu Cautati si de urma nu-i mai dati" intalnindu-i pe cei cinci nazdravani Harap-Alb este uimit si pentru prima data rade. Rasul lui este sincer, inocent, naiv, pur, din perspectiva rurala fiind reactia omului normal. Fiul de crai rade de aparente, el nu cunoaste esenta celor cinci.

Fiecare dintre nazdravani stie de probele imparatului Ros. In trecut ei il ajutasera si pe tatal craisorului.

Sosirea la imparatie e marcata de uimirea imparatului, care sta sub semnul disimularii, pentru ca existenta in imparatia sa e ritualica, el stie intotdeauna ceea ce se va intampla.

Harap-Alb este supus la cinci probe in aparenta de netrecut, probe absurde, monstruoase: proba focului, a ospatului, alegerea macului, pazirea fetei, alegerea fetei. Probele sunt impresionante prin

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

cantiatile aproape pantaguelice.in aparenta sunt de netrecut, dar Harap-Alb le depaseste cu ajutorul celor cincii.Nici una dintre incercari nu este peste puterile nazdravanilor, ci exact cat pot ei duce.Totul este pe roluri, fiecaruia ii vine randul sa intre in scena.Probele trecute cu ajutorul albinelor si al furnicilor evidentiaza faptul ca bunatatea rodeste, ca binele e rasplatit in mod firesc si normal.

in final, imparatul Ros cedeaza, el isi daruieste fiica celui care trecuse prin toate tainele initierei.Fata propune o proba a auxiliilor, ce consta in aducerea unor elemente magice ale caror valoare e cunoscuta doar de ea:marul-simbolul iubirii, apa vie si apa moarta-ce semnifica renasterea.in aparenta, calul-simbolul puterii si al fidelitatii si turturica-simbolul singuratatii in iubire se intrec, in realitate ei sunt complici.

Pe drumul catre imparatul Verde Harap-Alb se indragosteste de fata.Aceasta simbolizeaza absolutul uman, frumusetea suprema.Are puterea de a se metamorfoza, stapaneste atat teluricul, cat si cosmicul.

Puternica, hotarata, sigura pe sine ea il respinge pe Span, pe cel cu care in plan mitologic este absolut incompatibila si il accepta pe cel care trecuse de probele tatalui sau, nu cu sabia, ci prin virtutile pe care le dezvolta bunatatea, prin firescul existentei.Avand un foarte puternic sentiment al dreptatii, fata dezvaluie adevarata identitate a lui Harap-Alb.Acesta este ucis de Span dar renaste fiind stropit cu apa vie si apa moarta.Spanul este pedepsit de calul nazdravan printr-un zbor care purifica si armonizeaza.Conform opiniei lui Oisteanu "putem intrezari aici raspanditul motiv arhaic al Pacatului Originar, care presupune, la nivelul gandirii mitice, Patimile eroului mitic (simbolizate in basm prin incercarile supraomenesti la care e supus Harap-Alb).Purificarea, moartea si invierea, initierea, reprezinta sfarsitul Patimilor, mantuirea eroului mitic si eliberarea sa din jugul propriului sau Pacat Originar.Dealtfel Spanul stia ca Harap-Alb se poate elibera din robie numai prin efectuarea ritualurilor de purificare si initiere.El ii marturiseste fiului de crai : ""si atata vreme sa ai a ma sluji, pana cand ii muri si iar ii invia""Astfel prezentat Spanul apare ca un personaj cu un important rol in formarea tanarului:"Pentru ca Harap-Alb sa devina om, Spanul trebuie sa fie rau.El va disparea doar cand rostul i se va fi implini"(Florin Ionita).

Prin moarte Harap-Alb isi incheie existenta in curs de initiere si renaste mire, initiat.Dupa moarte numele lui de sluga devine renume.Dupa ce il readuce la viata, fata ii da palosul de mire si imparat, simbol sarcedotal al puterii.Urmeaza atat binecuvantarea parinteasca cat si cea cosmica (perechea primordiala prin zambet isi da acordul)Nuntirea se face sub semnul cosmicului.

In incheiere, din timpul sacru al basmului se trece in timpul profan, revenindu-se la vocea narativa specific humulesteana.

Fiind o capodopera a lui Creanga, un veritabil buildungs roman fantastic cu valente mitice, psihologice si filozofice, "Povestea lui Harap-Alb" este romanul omului ameliorabil prin traire, ce dezvolta in mit destinul formarii autorului "Ion Creanga a ilustrat in opera sa propria experienta de

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

viata, pe care a povestit-o sub forma de memorial, a invaluit-o in mit si a sugrumat-o intr-o experienta fantastica, valabila pentru om in genere;si el a luptat cu spanul, cu primejdiile si nevoile, si el s-a facut frate cu dracul, ca sa treaca punctele vietii, iar nemurirea si-a dobandit-o din apa vie si apa moarta a creatiei lui artistice"(Pompiliu Constantinescu)